

AJUNTAMENT D'ARTÀ

B A L E A R S

DECLARACIÓ INSTITUCIONAL PER SOL·LICITAR AI GOVERN ESPANYOL LA DECLARACIÓ DEL CORREDOR DE MIGRACIÓ DE CETACIS DE LA DEMARCACIÓ MARINA LLEVANTÍ-BALEAR COM A ZONA D'ESPECIAL PROTECCIÓ D'IMPORTÀNCIA PEL MEDITERRANI (ZEPIM) DEL CONVENI DE BARCELONA I SOL·LICITAR L'APLICACIÓ D'UN RÈGIM PREVENTIU DE PROTECCIÓ EN AQUESTA AREA I MESURES DE REDUCCIÓ DEL SOROLL SUBMARÍ

El problema de la contaminació acústica submarina existeix des de fa temps però, lamentablement, el nivell de soroll submarí s'ha agreujat enormement en les últimes dècades a causa de la creixent interferència humana en els ecosistemes marins, posant en risc la supervivència de les poblacions de fauna marina, especialment de cetacis.

El recent informe "Visió general dels punts negres de soroll submarí a l'àrea ACCOBAMS, Parteix I - Mar Mediterrani" (títol original: "Overview of the Noise Hotspots in the ACCOBAMS Area, Part I - Mediterranean Signi"), realitzat per destacats científics de França, Itàlia, Suïssa i els EUA, i afavorit per l'Acord sobre la Conservació dels Cetacis en el Mar Negre, el Mar Mediterrani i la Zona Atlàntica Contigua (ACCOBAMS, en les seves sigles angleses), adoptat a Mònaco el 24 de novembre de 1996 i ratificat per Espanya el 2 de febrer de 1999, ha realitzat, per vegada primera, un mapa que mostra, en tota la conca del mar Mediterrani, la densitat de les principals fonts de soroll submarí antropogènic: ports i marines; projectes industrials (incloses les instal·lacions de petroli i producció de gas i els parcs eòlics off-shore); l'exploració sísmica comercial i científica; i els exercicis militars, i la seva evolució en el període 2005-2015.

Segons l'informe, és particularment preocupant l'augment que s'ha produït en el citat període d'estudi de les activitats d'adquisició sísmica (sondejos acústics) sobretot en relació amb les exploracions per a la cerca de jaciments de petroli i gas en el subsòl marí en les quals s'utilitzen canons d'aire comprimit d'alta pressió (airguns). Aquests generen un tipus d'explosió amb els quals emeten ones acústiques d'enorme intensitat i freqüència que provoquen un nivell de soroll en el medi marí de 10.000 vegades a 100.000 vegades major que el motor d'un avió de reacció. El nivell sonor generat dobla el llindar del dolor en l'ésser humà. Els polsos d'aire comprimit produeixen danys fisiològics irreversibles en cetacis, tortugues, peixos, invertebrats i fins i tot la seva mort. En aquest concret grup d'activitats es troben els projectes d'exploració d'hidrocarburs que diverses empreses del sector petroler (Spectrum Geo Limited, Services Petroliers Schlumberger, Repsol, Cairn Energy) pretendre dur a terme en la demarcació marina llevanti-balear del Mediterrani als quals la societat i

l'Aliança Mar Blava s'oposen frontalment. Així, mentre que en 2005, un 3,8% de la superfície del Mediterrani es va veure afectada per l'ús de sondejos acústics amb airguns, en 2013 aquest percentatge havia augmentat fins al 27%.

La conclusió principal del citat informe és que un significatiu nombre d'àrees dins de la conca mediterrània sofreixen una acumulació d'activitats productores de soroll submarí d'origen antropogènic, són els denominats “punts negres de soroll submarí”. El que és encara pitjor, molts d'aquests punts negres se superposen amb importants hàbitats de cetacis.

Gràcies a l'anàlisi realitzada, els científics van ser capaços de revelar diversos focus de contaminació acústica submarina que se superposen amb àrees que són d'especial importància per a les espècies de mamífers marins susceptibles al soroll, i/o àrees que ja estan declarades àrees protegides o proposades pel ACCOBAMS. D'acord amb l'informe, aquests hàbitats de cetacis importants inclouen el Santuari de Mamífers Marins de Pelagos en el Mar de Ligúria, l'estret de Sicília, i parts de la Fossa Hel·lènica, així com les aigües entre les illes Balears i Espanya continental, on s'acumulen les activitats productores de soroll. El risc per als animals marins en tals àrees és, per tant, molt alt, ja que estan exposats a nivells de soroll acumulatius i sinèrgics, i per tant, sotmesos a un fort nivell d'estrès fisiològic.

En efecte, a l'àrea marina localitzada entre les costes de les Illes Balears, Catalunya i la Comunitat Valenciana existeix un corredor migratori de cetacis de gran valor ecològic doncs és de fonamental importància per a la supervivència d'aquests mamífers marins en el Mediterrani Occidental.

Diversos estudis, com el denominat “Projecte Mediterrani per a la identificació de les Àrees d'Especial Interès per a la Conservació dels Cetacis en el Mediterrani Espanyol” (d'ara endavant: “Projecte Mediterrani”), incideixen en la necessitat de protegir aquesta zona per concentrar gran diversitat d'espècies de cetacis i per ser d'especial rellevància com a zona de pas migratori del rorqual comú cap a les seves àrees de cria i alimentació en el nord del Mediterrani.

El citat estudi, “Projecte Mediterrani”, va ser fruit del Conveni realitzat en 1999 entre el Ministeri de Medi Ambient i la Universitat de València, Universitat de Barcelona i Universitat Autònoma de Madrid. L'estudi va ser finalitzat l'any 2002 i publicat en 2004. Entre les seves conclusions, proposa una sèrie d'Àrees d'Especial Interès per als cetacis en el Mediterrani Español.

AJUNTAMENT D'ARTÀ

B A L E A R S

Referint-se a les Illes Balears, es proposen 3 àrees contigües a sistemes terrestres (costa nord de Mallorca i costa nord de Menorca i canal de Menorca, sud-est de Mallorca i Cabrera i Sud de Formentera) com a Llocs d'Importància Comunitària (LIC, Directiva 92/43/CEE "Habitats"). I, d'altra banda, també proposa una àrea (Àrea 13) com a Zona Especialment Protegida d'Importància pel Mediterrani (ZEPIM) del Conveni de Barcelona, per ser una ruta migratòria de cetacis enfront de les costes de Catalunya, Comunitat Valenciana i Illes Balears.

El corredor de cetacis que es proposa com ZEPIM, segons estudis publicats, abasta zones de productivitat primària. Per tant és essencial perquè el rorqual comú (*Balaenoptera physalus*) pugui dirigir-se a la primavera al mar de Ligúria a alimentar-se de krill i, després, a la tardor, retornar pel mateix corredor, per dispersar-se pel sud-est d'Espanya i el nord d'Àfrica. El mar de Ligúria ha estat declarat com a santuari per a cetacis ("Santuari Pelagos") i és l'única reserva marina internacional mundial.

En aquesta mateixa àrea, a més del rorqual comú, hi ha estudis que indiquen la presència d'altres cetacis que no es regeixen per pautes migratòries definides, com el Cap d'olla negra d'aleta llarga (*Globicephala melaena*), el Cap d'olla gris (*Grampus griseus*), el catxalot (*Physeter macrocephalus*), el Zífid de Cuvier (*Ziphius cavirostris*) i els dofins mular (*Tursiops truncatus*) i ratllat (*Stenella coeruleoalba*), aquests últims abundants.

Totes les espècies citades s'inclouen en l'Annex II del Protocol sobre Zones Especialment Protegides i Diversitat Biològica en el Mediterrani del Conveni de Barcelona i, també, en l'Annex IV de la Directiva 92/43/CEE "Habitats", la qual cosa implica que tant les Parts contractants del Conveni citat, com els països membres de la Unió Europea, han d'establir mesures estrictes per vetllar per la seva protecció i conservació.

Espanya és, des de 1976, Part contractant del Conveni per a la protecció del mar Mediterrani contra la contaminació (Conveni de Barcelona), fet en aquesta ciutat el 16 de febrer d'aquest any (BOE de 21 de febrer de 1978). Aquest Conveni el nom de "Conveni per a la protecció del medi marí i la regió costanera del Mediterrani" a partir de les "Esmenes al Conveni" adoptades a Barcelona el 10 de juny de 1995 (BOE de 14 de juliol de 2004).

AJUNTAMENT D'ARTÀ

B A L E A R S

A l'octubre de 1999, en el marc del Conveni de Barcelona i per Decisió de la Comissió Europea, entra en vigor el Protocol sobre Zones Especialment Protegides i Diversitat Biològica en el Mediterrani pel qual s'estableixen la llista de ZEPIM.

El mandat establert pel Centre d'Activitat Regional per a Àrees Especialment Protegides del Conveni de Barcelona insta als Estats a crear ZEPIM i a protegir i gestionar adequadament les àrees d'especial importància per als cetacis, segons recull el seu Pla per a la Conservació de Cetacis en el mar Mediterrani.

Totes les dades científiques aportades anteriorment justifiquen i fan recomanable la declaració com ZEPIM del Corredor de Migració Cetacis que es va proposar en el citat "Projecte Mediterrani", ja que aquest actuaria com a zona protegida per evitar impactes sobre les seves poblacions tant les sedentàries com sobre les quals migren i retornen del mar de Ligúria.

A més de l'indubtable valor ecològic i científic de l'esmentat corredor, cal recordar que sobre el mateix pegen greus amenaces doncs un gran percentatge de l'àrea de prospecció dels projectes de prospeccions d'hidrocarburs de les companyies Spectrum Geo Limited en el mar Balear i Services Petroliers Schlumberger en el golf de León se superposa espacialment amb la part nord del citat Corredor de Migració de Cetacis, la qual cosa afegix un element d'extrema gravetat al negatiu impacte ambiental d'aquests projectes de sondejos acústics.

La declaració i gestió d'aquest ZEPIM correspon al Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi ambient (MAGRAMA), ja que l'àmbit marí que abasta no té cap continuïtat ecològica amb un espai natural terrestre objecte de protecció.

Tant l'Aliança Mar Blava (plataforma inter-sectorial de les Illes Balears de més de 90 membres constituïda per Administracions públiques (Govern Balear, Consells Insulars de Formentera, Eivissa, Menorca i Mallorca, i diversos ajuntaments d'Eivissa, Formentera i Menorca)); entitats de sectors econòmics potencialment afectats per aquests projectes d'exploració i posterior explotació d'hidrocarburs, com el turisme, la pesca o el nàutic; organitzacions socials i ecologistes; sindicats i institucions públiques i privades, com la Conselleria de Medi ambient, Agricultura i Pesca del Govern balear, han sol·licitat en diverses ocasions al MAGRAMA la declaració d'aquest Corredor de Migració de Cetacis com ZEPIM del Conveni de Barcelona.

El passat 21 de desembre el MAGRAMA va confirmar a l'Aliança Mar Blava, en el transcurs d'una reunió amb la Directora General de Sostenibilitat de la Costa i el Mar, que s'hi havia ja iniciat oficialment el procediment de declaració del Corredor de Migració de Cetacis que discorre entre les Illes Balears i la costa peninsular com ZEPIM davant el Conveni de Barcelona. D'igual manera, en aquestes mateixes dates, la titular del MAGRAMA, Isabel García Tejerina, va comunicar per escrit a la Conselleria de Medi ambient, Agricultura i Pesca del Govern Balear que “acollim favorablement la proposta d'aquesta Administració per declarar una ZEPIM en aquesta zona d'estudi del Projecte Mediterrani, la viabilitat del qual analitzarem juntament amb el Secretariat del Conveni de Barcelona”.

En virtut de tota aquesta informació i considerant que el progressiu agreujament del nivell de soroll submarí en les últimes dècades en el Mediterrani, a causa de la creixent interferència humana en els ecosistemes marins, posa en risc la supervivència de les poblacions de fauna marina, especialment les dels cetacis, com s'evidencia en estudis científics recents, com el titulat "Visió general dels punts negres de soroll submarí a l'àrea ACCOBAMS, *Part I - Mar Mediterrani*", promogut per ACCOBAMS.

Considerant que aquesta amenaça també ha estat reconeguda pel Govern espanyol, com a membre del ACCOBAMS.

Considerant que en el citat informe es corrobora la necessitat urgent d'adoptar mesures per establir un registre de dades transparent sobre les fonts de soroll antropogènic en el Mediterrani i per prendre mesures per reduir el problema de la contaminació acústica submarina.

Considerant que un significatiu nombre d'àrees dins de la conca mediterrània amb importants hàbitats de cetacis sofreixen una acumulació d'activitats productores de soroll submarí d'origen antropogènic.

Considerant que un d'aquests “punts negres” de soroll submarí és el Corredor de Migració de Cetacis de l'àrea marina localitzada entre les costes de les Illes Balears, Catalunya i la Comunitat Valenciana, entre el golf de València i el golf de León.

Considerant, a més, que aquest Corredor de Migració de Cetacis es troba seriosament amenaçat pels projectes de prospeccions de les companyies Spectrum Geo Limited en el mar Balear i Services Petroliers Schlumberger en el golf de León, així com pels permisos de

recerca “Nord-est 1” a “Nord-est 12” sol·licitats per la companyia petroliera Cairn Energy en el golf de León, la superfície d'actuació del qual se solapa espacialment en gran manera amb la part nord del citat Corredor de Migració de Cetacis, la qual cosa generaria un impacte ambiental crític i irreversible sobre aquestes poblacions.

Considerant que aquest Corredor de Migració de Cetacis va ser proposat com a Zona Especialment Protegida d'Importància pel Mediterrani (ZEPIM) del Conveni de Barcelona en l'estudi científic desenvolupat baix el “Projecte Mediterrani per a la identificació de les Àrees d'Especial Interès per a la Conservació dels Cetacis en el Mediterrani Espanyol” del Ministeri de Medi ambient.

Considerant que el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi ambient ha donat ja els primers passos administratius per a la declaració com ZEPIM d'aquest espai.

Tenint en compte el suport explícit de la Comissió Europea cap a aquesta iniciativa per a la designació d'una nova ZEPIM en el corredor mediterrani, en considerar-ho “de gran importància per a la protecció de les espècies marines i per avançar cap al compliment dels compromisos internacionals en matèria de protecció de la biodiversitat marina”, com consta expressament en l'escrit de data 23 de novembre de la Direcció general de Medi ambient de la Comissió Europea a la Conselleria de Medi ambient, Agricultura i Pesca del Govern Balear i en la qual la Comissió expressa la seva confiança en què “en línia amb els resultats i propostes del projecte d'Identificació de les àrees d'especial interès per a la conservació dels cetacis en el Mediterrani espanyol, i a la vista de la importància d'aquest corredor per a nombroses espècies de cetacis, Espanya proposi pròximament la seva declaració com ZEPIM”.

Per tot això, es proposa al Ple de l'Ajuntament d'Artà que adopti els següents acords:

1. Aprovar la declaració institucional per sol·licitar al Govern Espanyol la declaració del corredor de migració de cetacis de la demarcació marina llevanti-balear com a zona d'especial protecció d'importància pel mediterrani (ZEPIM) del conveni de Barcelona i sol·licitar l'aplicació d'un règim preventiu de protecció en aquesta àrea i mesures de reducció del soroll submarí.
2. Instar el Govern espanyol al fet que Espanya proposi oficialment al Conveni de Barcelona la declaració com a Zona Especialment Protegida d'Importància pel Mediterrani (ZEPIM) el ja citat Corredor de Migració de Cetacis de l'àrea marina localitzada entre les costes de les Illes Balears, Catalunya i la Comunitat Valenciana; en aquest sentit aquest Parlament valora

positivament els passos inicials que amb aquest objectiu ha emprès recentment el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi ambient.

3. Instar el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi ambient a, en conseqüència amb la seva actuació referida en el punt anterior, adoptar i aplicar de forma immediata en aquesta àrea un rigorós règim de protecció preventiva que comporti l'adopció de mesures estrictes de gestió de les activitats potencialment productores de soroll submarí a la zona.

4. En coherència amb l'anterior, instar el Govern espanyol a

a. l'aprovació d'una moratòria d'efecte immediat a la presentació de noves sol·licituds de permisos de recerca, exploració i explotació d'hidrocarburs així com de projectes d'exploració d'hidrocarburs en el Mediterrani espanyol,

b. la terminació i arxivament definitiu dels expedients en tramitació de permisos de recerca d'hidrocarburs de Cairn Energy en el golf de León (denominats “Nord-est 1” a “Nord-est 12”) així com els de projectes d'exploració d'hidrocarburs de Spectrum Geo Limited en el mar Balear i de Services Petroliers Schlumberger en el golf de León.

5. Sol·licitar al Govern espanyol l'adopció d'un pla de reducció dels nivells de contaminació acústica submarina en el Mediterrani espanyol i establir un registre de dades transparent sobre les fonts de soroll antropogènic en aquest mar, el qual és, al seu torn, part del Pla d'Acció actual de la Directiva Marco sobre l'Estratègia Marina de la Unió Europea.

Es donarà constància d'aquesta Declaració Institucional al ACCOBAMS, al Conveni de Barcelona, a la Comissió Europea, al Govern espanyol, al Govern balear, a la Generalitat de Catalunya, a la Generalitat de València i a l'Aliança Mar Blava.

Artà, 18 de maig de 2016

El batle acctal.

Manuel Galán Massanet

